

ЕКОНОМІКА, ФІНАНСИ, МЕНЕДЖМЕНТ:

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ

ЕКОНОМІКА, ФІНАНСИ, МЕНЕДЖМЕНТ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ 2' 2022 (60)

**«Економіка, фінанси, менеджмент:
актуальні питання науки і практики»
№ 2 (60) 2022**

Засновник:

Вінницький національний аграрний університет

*Свідоцтво про державну реєстрацію засобів масової інформації
№ 21154-10954ПП від 31.12.2014 р.*

ISSN 2411-4413

Редакційна колегія:

Головний редактор доктор економічних наук, професор **Гончарук І.В.**

Заступник головного редактора

кандидат економічних наук, доцент **Токарчук Д.М.**

Члени редакційної колегії:

доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Калетнік Г.М.;**

доктор економічних наук, професор **Джекабсоне Сандра;**

доктор адміністративних наук, доцент **Спроге Ілзе;**

доктор економічних наук, професор **Вдовенко Л.О.;**

кандидат економічних наук, доцент **Ємчик Т.В.;**

доктор економічних наук, професор **Сахно А.А.;**

доктор економічних наук, професор **Алескерова Ю.В.;**

доктор економічних наук, доцент **Логоша Р.В.;**

кандидат економічних наук, доцент **Пронько Л.М.;**

доктор економічних наук, доцент **Пришляк Н.В.;**

кандидат економічних наук, доцент **Брояка А.А.;**

доктор економічних наук, професор **Здирко Н.Г.;**

доктор економічних наук, професор **Свиноус І.В.;**

доктор економічних наук, професор,

член-кореспондент НААН України **Шпикуляк О.Г.**

Адреса редакції: **21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, тел. +38-096-754-50-74**

Сайт журналу: <http://efm.vsau.org/>, електронна адреса: efm_vnau@ukr.net

Відповідальний секретар журналу – **Вовк В.Ю.,**

літературний редактор – **Холод І.В.,**

переклад іноземною мовою – **Ковальова К.В.,**

технічні редактори журналу – **Доцюк С.О., Тарасова О.С.**

©Вінницький національний аграрний університет, 2022

**«Economy, finances, management:
topical issues of science and practical activity»
2'(60) 2022**

Founder:

Vinnitsia National Agrarian University

Certificate of registration of mass media № 21154-10954 PR of 31.12.2014

ISSN 2411-4413

Editorial board:

Editor in Chief Doctor of Economic Sciences, Professor **Honcharuk I.**

Deputy Chief Editor:

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor **Tokarchuk D.**

Members of the Editorial Board:

Doctor of Economic Sciences, professor,

academician of NAAS of Ukraine **Kaletnik G.;**

Doctor of Economics, Professor **Jekabsone Sandra;**

Doctor of Administrative Sciences, Associate Professor **Sproge Ilze**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Vdovenko L.;**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor **Yemchyk T.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Sakhno A.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Aleskerova Yu.;**

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor **Lohosha R.;**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor **Pronko L.;**

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor **Pryshliak N.;**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor **Broyaka A.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Zdyrko N.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Svynous I.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor,
corresponding member of NAAS of Ukraine **Shpykuliak O.**

Address of the Editorial Office: **21008, Vinnitsia, 3, Soniachna Str.,**

tel. +38-096-754-50-74

Web site of the Journal: <http://efm.vsau.org/>, e-mail: efm_vnau@ukr.net

Executive secretary of the Editorial Board – **Vovk V.,**

Literary Editor – **Kholod I.,**

Translation into a Foreign Language – **Kovaleva K.,**

Technical Editors – **Dotsiuk S., Tarasova O.**

Журнал «Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.03.2020 року № 409). Спеціальності: 051, 071, 072, 073, 075, 076, 241, 281.

Журналу «Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики» присвоєно ідентифікатор цифрового об'єкта (Digital Object Identifier – DOI).

Журнал «Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики» включений до міжнародних наукометричних баз і каталогів наукових праць:

Index Copernicus Value з 2018 року, сайт:
<https://journals.indexcopernicus.com/representative/journal/list?lang=ru>

Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, сайт:
<http://nbuv.gov.ua>

Google Академія, сайт: <http://scholar.google.com.ua>

Матеріали друкуються українською і англійською мовами. Номер схвалено і рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Вінницького національного аграрного університету, протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Усі права застережені. Тексти статей, таблиці, графічний матеріал, формули захищені законом про авторські права. Передрук і переклад статей дозволяється за згодою авторів. Відповідальність за зміст публікацій і достовірність наведених у них даних та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у надрукованих статтях думки можуть не співпадати з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5009 від 10.11.2015 р.

The journal «**Economics, finance, management: topical issues of science and practical activity**» is included in the list of scientific professional editions of Ukraine on economics (Category «Б», Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 17.03.2020 № 409). Specialties: 051, 071, 072, 073, 075, 076, 241, 281.

Digital Object Identifier (DOI) assigned to The journal «**Economics, finance, management: topical issues of science and practical activity**» is included in the international scientometric databases and catalogs of scientific works:

Copernicus Value Index 2018, website:
<https://journals.indexcopernicus.com/representative/journal/list?lang=ru>

National Library of Ukraine named after V. Vernadsky, website:
<http://nbuv.gov.ua>

Google Scholar, website: <http://scholar.google.com>

The materials are printed in Ukrainian and English. The issue was approved and recommended for printing by the decision of the Academic Council of Vinnytsia National Agrarian University, Minutes № 1 of August 30, 2022

All rights are reserved. Texts of articles, tables, graphic material, formulas are protected by copyright law. Reprinting and translation of articles is permitted with the consent of the authors. The authors of the articles are responsible for the content of the publications and the accuracy of the data and other information contained therein. The opinions expressed in the printed articles may not be the same as those of the editorial board and do not impose any obligation on it.

Certificate of entry into the State Register of Publishers, Manufacturers and Distributors of Publishing Products DK № 5009 dated 10.11.2015.

ЗМІСТ

ГОНЧАРУК І.В., КОВАЛЬ О.В., СТАРОСУД В.І. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ЯЛТУШКІВСЬКІЙ ДОСЛІДНО-СЕЛЕКЦІЙНІЙ СТАНЦІЇ ІБК І ЦБ НААН УКРАЇНИ	7-22
ЗАХАРЧЕНКО В.І. ЯКІ ГРОШІ СТАНУТЬ МЕЙНСТРИМОМ ГРОШОВОГО ОБІГУ – ЕЛЕКТРОННІ ЧИ ВІРТУАЛЬНІ?	22-36
ТАРАСОВА О.С. ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ	36-49
ПРАВДЮК Н.Л., КОЖУХАР В.В. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА	49-66
КОВАЛЬ Н.І., РАДЧЕНКО О.Д. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ РЕЙТИНГУ АГРАРНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	66-79
КАЛЕТНІК Г.М., ТОМЛЯК Т.С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	79-97
SAKHNO A., DOTSIUK S. INTERNATIONAL EXPERIENCE OF STATE SUPPORT OF ENTREPRENEURSHIP IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY	98-109
ТОКАРЧУК Д.М. ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ І ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ: ДОСВІД УКРАЇНИ	109-122
ТОМАШУК І.В. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ В ЄС	123-141
ЛЕБІДЬ О.В. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ЧАС	141-156
ГОНЧАРУК І.В., КИШ Л.М., ПРИСЯЖНЮК О.І. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	157-168

CONTENT

HONCHARUK INNA, KOVAL OLENA, STAROSUD VITALIY SUBSTANTIATION OF SOFTWARE FOR AUTOMATION OF ACCOUNTING AT THE YALTUSHKIVSKA EXPERIMENTAL BREEDING STATION OF THE INSTITUTE OF BIOENERGY CROPS AND SUGAR BEETS OF THE NATIONAL ACADEMY OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE	7-22
ZAKHARCHENKO VOLODYMYR WHAT MONEY WILL BECOME A MAINSTREAM CASH FLOW – ELECTRONIC OR VIRTUAL?	22-36
TARASOVA OKSANA CONCEPTUAL AND TERMINOLOGICAL APPARATUS OF ECOLOGICALLY ORIENTED ECONOMY	36-49
PRAVDIUK NATALIYA, KOZHUKHAR VALENTYNA INFORMATION SUPPORT OF MANAGEMENT IN GARDENING	49-66
KOVAL NATALIA, RADCHENKO OKSANA FINANCIAL ANALYSIS OF THE RATING OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT OF THE REGIONS OF UKRAINE	66-79
KALETNIK GRYGORII, TOMLYAK TAISA CURRENT PROBLEMS OF LAND RELATIONS IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW AND WAYS TO SOLVE THEM	79-97
SAKHNO ANDRII, DOTSIUK SVITLANA INTERNATIONAL EXPERIENCE OF STATE SUPPORT OF ENTREPRENEURSHIP IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY	98-109
TOKARCHUK DINA FEATURES OF WASTE FORMATION AND ITS MANAGEMENT DURING THE HOSTILITIES: THE EXPERIENCE OF UKRAINE	109-122
TOMASHUK INNA PRODUCT QUALITY MANAGEMENT AT THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF UKRAINE’S ENTRY INTO THE EU	123-141
LEBID OLEKSANDR DIGITAL TRANSFORMATION OF ECONOMIC SECTORS IN UKRAINE DURING WAR TIME	141-156
HONCHARUK INNA, KYSH LIYDMILA, PRYSIAZHNIUK OLEH MAIN DIRECTIONS OF IMPROVING THE EFFICIENCY OF E-COMMERCE BY AGRICULTURAL ENTERPRISES	157-168

Collection of Scientific Works of the Vinnytsia National Agrarian University. Economic Sciences Series, 2 (77), 157-166 [in Ukrainian].

23. Tokarchuk, D. (2022). Development of territorial communities as the main purpose of reforming local government: issues of planning and the «green» course. *Scientific and practical principles of development of territorial communities in the conditions of decentralization of power: monograph*. Primedia eLaunch, Boston, USA. DOI: 10.46299/979-8-88680-820-9.8 [in English].

24. Kaletnik, G.M., & Pryshliak, N.V. (2021). Rozvytok haluzi biopalyv yak determinanta staloho rozvytku Ukrainy [Development of the biofuel industry as a determinant of sustainable development of Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovo-vyrobnychiy zhurnal «Ekonomika APK» – International Research and Production Journal «Economics of agro-industrial complex»*, 2, 71-81. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202102071> [in Ukrainian].

25. Georgescu-Roegen, N. (1977). Inequality, Limits and Growth from a Bioeconomic Viewpoint». *Review of Social Economy*, 35, 3, 361-375 [in English].

26. Brockington, D. (2012). Radically conservative vision? The challenge of UNEP's «Towards a Green Economy». *Development and Change*, 43, 1, 409-422 [in English].

27. Bina, O., & Camera, F. (2011). Promise and shortcomings of a green turn in recent policy responses to the «double crisis». *Ecological Economics*, 70, 12, 2308-2316 [in English].

28. Victor, P., & Jackson, T. (2012). Commentary: a commentary on UNEP's green economy scenarios. *Ecological Economics*, 77, 11-15 [in English].

Відомості про автора

ТАРАСОВА Оксана Сергіївна – аспірантка першого року навчання кафедри економіки та підприємницької діяльності, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: sosuresosure@ukr.net).

TARASOVA Oksana – Postgraduate Student of the First Year of the Study of the Department of Economics and Entrepreneurship, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: sosuresosure@ukr.net).

УДК 338.43:633.1[65.32]

DOI: 10.37128/2411-4413-2022-2-4

**ІНФОРМАЦІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ У
ГАЛУЗІ
САДІВНИЦТВА**

ПРАВДЮК Н.Л.,
доктор економічних наук,
завідувачка кафедри бухгалтерського обліку

КОЖУХАР В.В.,
аспірантка другого року навчання
кафедри бухгалтерського обліку,
Вінницький національний аграрний університет
(м. Вінниця)

У статті досліджуються особливості інформаційного забезпечення стану галузі садівництва України за напрямками потреб управління. Здійснено огляд вітчизняних та зарубіжних наукових джерел за означеною проблематикою, проаналізовано стан галузі садівництва України та Вінницької області у період 2015-2020 рр. за показниками виробництва, асортименту, балансу плодово-ягідних культур. Зокрема визначено, що обсяги виробництва продукції рослинництва зросли з 24,31 млрд грн у 2015 р. до 67,0 млрд грн у 2020 р. Схарактеризовано місце Вінницької області у регіональній структурі галузі садівництва України за 2015-2020 рр., проаналізовано загальні показники виробництва в регіоні, фінансових ресурсів окремих категорій садівничих господарств, зокрема корпорації «Вінницясадвинпром» та фермерського господарства «Агро-Сад». Визначено вплив структури витрат на результати господарської діяльності та місце витрат на збут у структурі собівартості продукції. Розкрито основи нормативного регулювання та стратегічні документи розвитку галузі садівництва України. Доведено, що найбільш значимими факторами впливу на функціонування галузі садівництва є: ефективність виробництва; збут; умови і обсяги державної підтримки, внутрішній та зовнішній попит; фінансування; логістика; включення у міжнародні інфраструктурні ланцюги тощо. За даними балансу продукції галузі садівництва України визначено, що зростання обсягів її виробництва відбувається повільними темпами – вони зросли лише у 2 рази, імпорт скоротився у 2 рази, загальний ріст ресурсів становить 73%, експорт зріс у 5 разів, а споживання – на 46%. Державна підтримка розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства у 2019-2022 рр. знаходиться в межах 400-490 млн грн, і, незважаючи на те, що це майже 10% аграрного бюджету, для ефективного управління сталим розвитком галузі коштів недостатньо. На підставі проведеного дослідження сформовані напрями інформаційних потреб управління на рівнях виробництва, переробки, експорту, фінансування, логістики та заходи, що сприятимуть подальшому розвитку галузі садівництва України.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, галузь садівництва, рослинництво, продукція, стратегія, розвиток, плодово-ягідна продукція, експорт, маркетинг, державна підтримка.

Табл.: 5. Рис.: 2. Літ.: 31.

INFORMATION SUPPORT OF MANAGEMENT IN GARDENING

PRAVDIUK Nataliia,
Doctor of Economic Sciences,
Head of the Department of Accounting

KOZHUKHAR Valentyna,
Postgraduate Student of the Second Year of Study
of the Department of Accounting,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

The features of information support of the state of the horticulture industry of Ukraine in the areas of management needs are studied. A review of domestic and foreign scientific sources on the specified issues was carried out, the state of the horticulture industry in Ukraine and Vinnitsia region in the period 2015-2020 was analyzed in terms of production, assortment, balance of fruit and berry crops. In particular, it was determined that the volume of the crop production has increased from UAH 24.31 billion in 2015 to UAH 67.0 billion in 2020. The place of Vinnitsia region in the regional structure of the horticulture industry of Ukraine for 2015-2020 is characterized, the general indicators of the region's production, financial resources of certain

categories of horticultural farms, in particular corporations «Vinnytsiasadvinprom» and the FE «Agro-Sad», are analyzed. The influence of the cost structure on the results of economic activity and the place of sales expenses in the structure of production costs are determined. The basics of normative regulation and strategic documents for the development of the horticulture industry in Ukraine are disclosed. The definition of the information-analytical structure of the functioning of the Ukrainian horticulture industry as a production process, the state of the market, and the information needs of management levels is given. It has been proven that the most important factors influencing the functioning of the horticulture industry are: production efficiency; sales; conditions and volumes of state support, internal and external demand; financing; logistics; inclusion in international infrastructure chains, etc. According to the balance of products of the horticulture industry in Ukraine, it was determined that the growth in production is slow, while production volumes increased only 2 times, imports decreased by 2, the total growth of resources is 73%, exports increased 5 times, and consumption to 46%. State support for the development of viticulture, horticulture and hop growing for 2019-2022 is in the range of UAH 400-490 million, and although this is almost 10% of the agricultural budget, the funds are clearly not enough to manage effectively the sustainable development of the industry. On the basis of the study, the directions of information management needs at the levels of production, processing, export, financing, logistics and activities that contribute to the further development of the Ukrainian horticulture industry are formed.

Key words: information support, horticultural industry, crop production, products, strategy, development, fruit and berry products, export, marketing, government support.

Tabl.: 5. Fig.: 2. Ref.: 31.

Постановка проблеми. Садівництво є галуззю, яка за даними Державної служби статистики України [15] займає в середньому 4,5% у валовому випуску продукції рослинництва України з умовними обсягами виробництва плодів, ягід та винограду на суму 17,88 млрд грн. щорічно. Галузь стабільно забезпечує внутрішні потреби споживання і нарощує експортний потенціал. Разом із тим нагромадилась низка проблем, які гальмують її сталий розвиток, тому успішне управління в галузі садівництва передбачає модернізацію інформаційного забезпечення в частині логістики і переробки, маркетингової стратегії, моделювання та оцінки привабливості сегментів садівництва, покращення державної підтримки галузі, розвитку експорту, організації та обліку витрат виробництва тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження стану галузі садівництва здійснювали науковці: Л. Барабаш [1], К. Мазур [1], О. Богданюк [2], Л. Галат [3], Ю. Грибовська [4], Л. Ходаківська [4], Ж. Кононенко [4], Т. Гуренко [5], О. Гуторова [6], Д. Фастівець [6], Г. Калетнік [7; 8], Т. Ємчик [7], О. Кучерук [9], Т. Кисіль [9], Р. Логоша [17], О. Погріщук [18], Т. Прутська [19], М. Правдюк [19], І. Сало [22], Л. Слепцова [23], Г. Шевчук [25] та інші.

Зокрема, Л. Галат розглянуто сучасний стан, тенденції розвитку та формування конкурентоспроможності галузі садівництва в Україні і здійснено оцінку впливу на ці процеси державної фінансової підтримки [3, с. 44]; Л. Слепцовою досліджено державну підтримку як передумову інноваційного розвитку садівничих підприємств [23, с. 118]; О. Кучерук, Т. Кисіль визнано потребу системного підходу у прийнятті управлінських рішень у галузі садівництва [9, с. 142]; Ю. Грибовською, Л. Ходаківською та Ж. Кононенко

розкрито проблеми обліку довгострокових біологічних активів рослинництва [4, с. 83]; О. Погріщук досліджено джерела та методи формування інвестиційного потенціалу в садівництві [18, с. 83]; Л. Барабаш, К. Мазур узагальнено розвиток промислового садівництва в умовах євроінтеграційних процесів [1, с. 69] тощо.

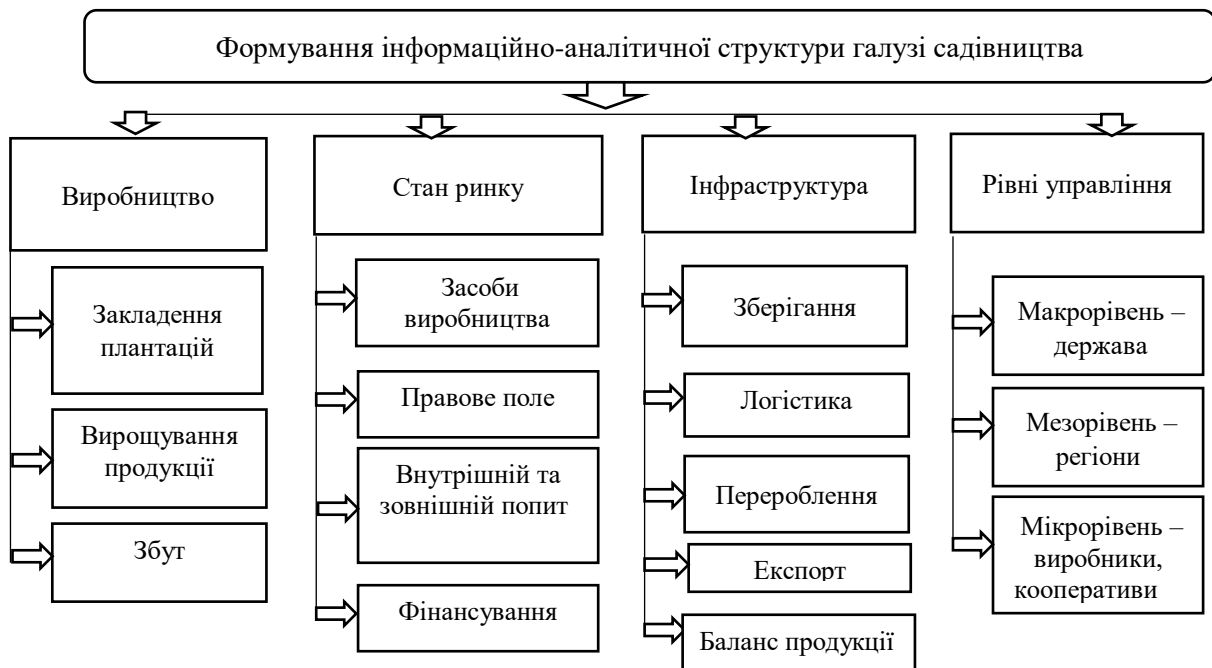
Закордоном дослідження зосереджені навколо проблем обліку й управління введенням в експлуатацію біологічних основних фондів у садівничих господарствах, які дослідили Г. Остаєв, Б. Хосієв, І. Гоголев, О. Гогаєв, Є. Александрова та М. Миронова [30, с. 1258]; оцінки інформаційного забезпечення через управлінські навички та навчання садівників за даними С. Баліян, Т. Ойціле, С. Мотлхабане [26, с. 65]. Також Г. Краузе [29, с. 18-20] дослідив роль інформаційного забезпечення ланцюга створення вартості садових культур для розробки цілісних стратегій розвитку і напрямів росту; Д. Басу [27, с. 258] розкрив суть функціонування спеціальних товарних ринків садівництва; Р. Берріт та Л. Каммінгс вивчили вплив упровадження спецстандарту бухгалтерського обліку на вартість біологічних активів у фінансових звітах [28, с. 17]; Н. Стончувієне та інші вивчали зв'язок між обліковими показниками біологічних активів та фінансовим станом агропідприємств [31, с. 31] тощо.

Загалом вченими визнано, що в сучасних умовах успішна діяльність аграрного сектору економіки і його галузей має забезпечуватися результативною системою управління й ефективною системою обліково-інформаційного забезпечення, що потребує системного наукового аналізу.

Формулювання цілей статті. Мета наукової праці полягає в дослідженні сучасного стану галузі садівництва, зокрема на прикладі Вінницької області й України та побудові удосконаленої моделі її інформаційного забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційно-аналітичне забезпечення – це процес створення інформаційних умов функціонування системи, надання необхідних даних, включення в систему засобів пошуку, отримання, зберігання, накопичення, передачі, обробки інформації, організації масиву даних [19, с. 18]. Становлення досконалого аграрного ринку вимагає забезпечення його прозорості для всіх учасників, а також налагодження зв'язків із вітчизняними та зарубіжними ринковими, науковими, інформаційними центрами. Тобто, інформаційно-аналітична структура стає важливою складовою і необхідним елементом ланцюга виробництво-споживання, яка для галузі садівництва представлена на рис. 1.

Найбільш визначальними факторами впливу на інформаційне забезпечення функціонування галузі садівництва є: ефективність виробництва продукції через якісну сировину, вирощування продукції, збут; стан ринку в частині забезпечення засобами виробництва, нормативи державного регулювання, внутрішній та зовнішній попит, рівень фінансування; стан розвитку інфраструктури як ступінь інтегрованості у логістичні системи, рівень розвитку логістики; рівні управління. Таким чином, інформаційне відображення процесів виробництва, збуту, переробки продукції галузі садівництва мають враховувати ці складові для ефективного управління галузі.

Рис. 1. Інформаційно-аналітична структура функціонування галузі садівництва України

Джерело: систематизовано авторами за даними [6, с. 113; 18, с. 87; 22; 24]

На потреби державного управління цієї галузі розроблено низку нормативно-правових документів. Зокрема, стратегічними документами розвитку агросектору України, галузь садівництва визначена як складова забезпечення продовольчої безпеки. Державна політика щодо розвитку галузі закріплена у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання розвитку виноградарства та садівництва» від 17.12.2021 р. № 1989-IX [10]. Міністерством аграрної політики та продовольства України спільно з Асоціацією «Укрсадпром» сформовано Концепцію розвитку галузі садівництва в Україні на період до 2025 року, а Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21.07.2008 р. № 444/74 затверджено галузеві Програми розвитку садівництва, виноградарства і виноробства України на період до 2025 року [11]. Документами оцінено загальні потреби інвестицій у галузь садівництва в обсягах 40-45 млрд грн щорічно. У Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки, затвердженій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 664-р [12] зазначено, що державний бюджет повинен щорічно виділяти не менше 1 млрд грн на розвиток важливих галузей, серед них і промислове садівництво. Безпосередньо для Вінницької області розроблена Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року [24]. Щорічним Законом України «Про Державний бюджет України» [13], на програму розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства передбачаються видатки загального фонду на 2019-2020 рр. – по 400 млн грн, на 2021 р. – 450 млн грн, на 2022 р. – 489 млн грн, а це майже 10% аграрного бюджету, згідно Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства, затвердженого

Постановою Кабінету Міністрів України від 15.07.2005 р. № 587 [14].

За даними Державної служби статистики України [15], наведено баланс плодів, ягід і винограду України за 2015-2020 рр. (табл. 1). Зростання виробництва продукції за цей період склало 73%, імпорт скоротився у 2 рази, експорт зріс у 5 разів, обсяги переробки збільшилися у 2 рази, фонд споживання зріс на 46%. Запаси зросли в 3,9 рази у 2020 р. порівняно з 2015 р., що зумовлено проблемами зі збутом продукції, порушенням логістики через пандемію COVID-19, зниженням цін реалізації та закупівлі виробниками тощо.

Таблиця 1

Баланс плодів, ягід і винограду в Україні за 2015-2020 рр., тис. т

Показники	Роки						2020 р. у % до 2015 р.
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Виробництво	2539	2385	2458	3039	2485	4392	173,0
Зміна запасів	31	24	22	259	-76	119	383,9
Імпорт	588	732	819	878	1052	290	49,3
Усього ресурсів	3096	3093	3255	3658	3613	5618	181,5
Експорт	324	283	291	331	433	1612	497,5
На корм і втрати	218	213	225	285	231	210	96,3
Переробка	355	478	497	597	480	596	167,9
Фонд споживання	2179	2119	2242	2445	2469	3200	146,9
- на 1 особу, кг	51	49	53	58	59	73	143,1

Джерело: побудовано авторами за даними [15]

Дані виробництва продукції садівництва в Україні у 2020 році свідчать, що найбільш продуктивними регіонами у цій галузі є Вінницька, Чернівецька, Хмельницька, Львівська, Полтавська, Дніпропетровська та Закарпатська області (рис. 2).

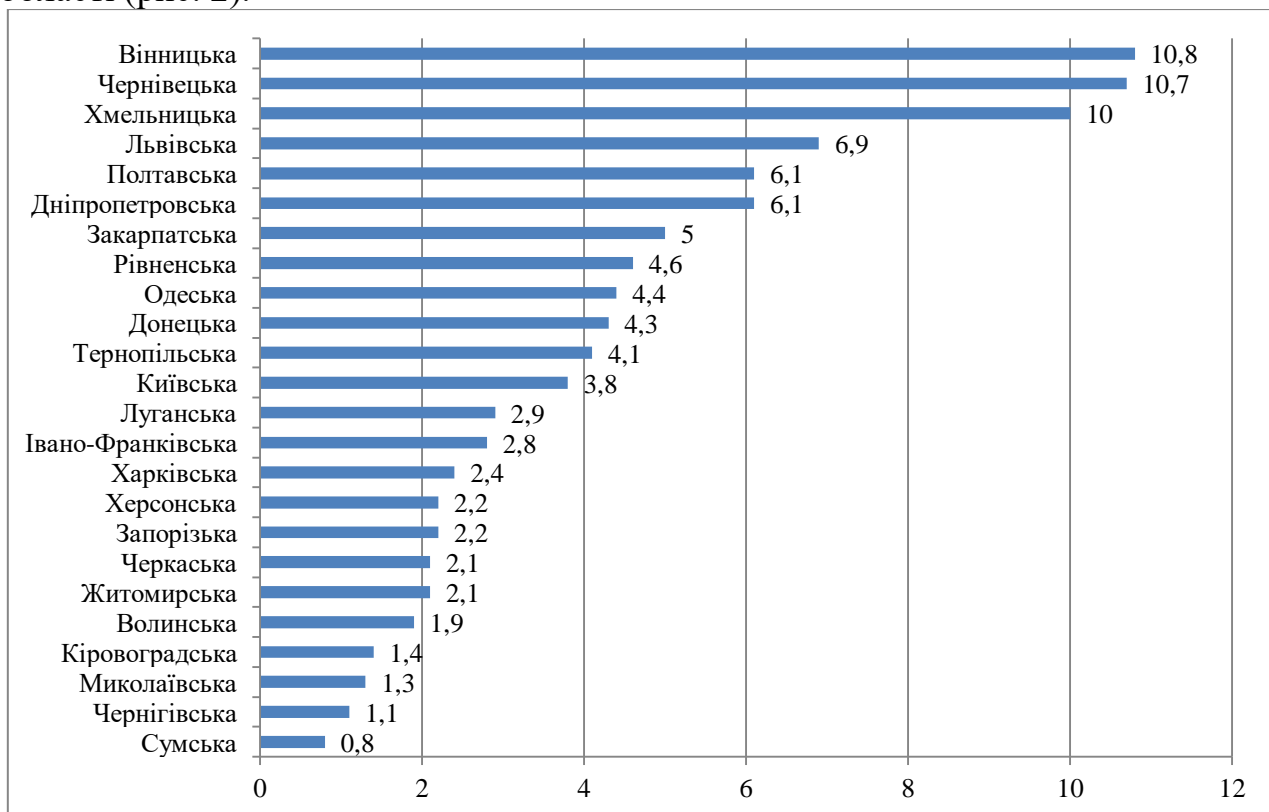

Рис. 2. Частка регіонів у загальному виробництві продукції культур плодових та ягідних в Україні за 2020 рік, %

Джерело: побудовано авторами за даними [15]

Дані щодо динаміки та структури виробництва культур плодових, ягідних та зерняткових у Вінницькій області у 2015-2020 рр. наведені у табл. 2. Область займає перше місце за площею плодоягідних насаджень у плодоносному віці, яка становить 21,5 тис. га станом на 1 січня 2021 р. Питома вага плодоягідних насаджень у структурі посівних площ Вінницької області займає 1,3%, що у 2,6 рази більше середнього показника по Україні (0,5%).

Таблиця 2

Динаміка та структура виробництва культур плодових, ягідних та зерняткових у Вінницькій області у 2015-2020 рр.

Показники	Роки						2020 р. у % до 2015 р.
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
<i>Площа, тис. га</i>							
Культури плодові та ягідні	24,10	19,85	19,67	23,35	15,62	21,47	89,09
Культури зерняткові	19,65	10,47	10,47	18,35	21,36	17,06	86,82
Яблуня	18,39	94,76	90,14	17,72	90,14	16,44	89,40
Груша	0,65	12,48	12,80	0,62	12,08	0,62	95,38
Культури кісточкові	3,20	6,90	6,10	2,86	4,23	2,82	88,13
Вишня	1,08	19,98	19,94	0,96	19,93	0,97	89,81
Черешня	0,60	10,60	10,33	0,48	10,21	0,52	86,67
Слива	1,20	18,20	7,93	1,16	17,81	1,09	90,83
<i>Валовий збір, тис. т</i>							
Культури плодові та ягідні	2923,0	2007,3	2048,0	3323,1	2130,5	2190,5	74,94
Культури зерняткові	2543,0	1261,8	1248,0	2950,3	1860,2	1896,9	74,59
Яблуня	2446,0	1099,2	1076,2	2892,0	1325,4	1855,5	75,86
Груша	20,5	156,5	172,3	58,2	155,3	41,2	200,98
Культури кісточкові	233,0	509,8	564,5	224,8	506,5	164,4	70,56
Вишня	102,0	156,5	172,3	91,0	181,8	55,1	54,02
Черешня	24,3	81,3	86,7	35,1	67,3	28,9	118,93
Слива	58,7	178,3	200,5	82,6	165,9	64,0	109,03
<i>Урожайність, ц/га</i>							
Культури плодові та ягідні	121,29	101,12	104,12	142,32	136,40	102,03	84,12
Культури зерняткові	129,41	120,52	119,20	160,78	87,09	111,19	85,92
Яблуня	133,01	11,60	11,94	163,21	14,70	112,86	84,86
Груша	31,54	12,54	13,46	93,87	12,86	66,45	210,70
Культури кісточкові	72,81	73,88	92,54	78,60	119,74	58,30	80,07
Вишня	94,44	7,83	8,64	94,79	9,12	56,80	60,15
Черешня	40,50	7,67	8,39	73,13	6,59	55,58	137,23
Слива	48,92	9,80	25,28	71,21	9,31	58,72	120,03

Джерело: сформовано авторами за даними: [15]; за 2015 рік – по структурі продукції – з джерел [21; 22]

У 2020 р. площі під плодовими та ягідними культурами Вінницької області знизилась на 11% проти рівня 2015 р., валовий збір – на 25%, урожайність – на 16% за всіма категоріями господарств.

Подібна тенденція спостерігається також і за культурами зернятковими, оскільки вони займають до 80% у структурі насаджень. За кісточковими культурами площі залишаються незмінними, валовий збір вишні знизився наполовину через низьку врожайність, черешні – зріс на 19%, сливи – зріс на 9% за рахунок підвищення урожайності. У структурі плодової продукції основне місце займають яблука – близько 87% усього зібраного урожаю.

Динаміка збору урожаю культур плодових та ягідних сільськогосподарських підприємств Вінницької області за районами (табл. 3) ще більше розкриває тенденцію зниження ефективності галузі. Так, площа

насаджень скоротилась на 17% у 2020 році порівняно з 2015 роком, валовий збір знизився до 40% рівня 2015 року, а урожайність – на 30%.

Таблиця 3

Динаміка збору урожаю культур плодових та ягідних сільськогосподарських підприємств Вінницької області у 2015 та 2020 рр.

Райони	Площа насаджень, га		Обсяги виробництва, ц		Урожайність, ц/га		Відхилення 2020 р. до 2015 р., %		
	Роки						Площа насаджень	Обсяги виробництва	Урожайність
	2015	2020	2015	2020	2015	2020			
Вінницька область усього	15484,71	12104,65	1606896,26	922683,52	103,77	76,22	78,17	57,42	73,45
м. Жмеринка	0,70	-	34,58	-	49,4	-	-	-	-
м. Ладижин	14,75	-	1810,0	-	122,7	-	-	-	-
м. Хмільник	2,0	-	23,0	-	11,5	-	-	-	-
Райони									
Барський	2419,19	2498,54	296231,97	158754,09	122,45	63,53	103,28	53,59	51,89
Бершадський	177,12	9,58	-	-	-	-	5,41	-	-
Вінницький	802,10	616,06	130847,07	163747,67	163,13	265,80	76,81	125,14	162,94
Гайсинський	459,21	86,74	7744,50	5904,05	16,86	68,07	18,89	76,24	403,74
Жмеринський	1244,04	921,77	139470,89	138288,37	112,11	150,02	74,09	99,15	133,82
Іллінецький	1421,65	969,74	160019,0	33043,47	112,56	34,07	68,21	20,65	30,27
Козятинський	163,0	57,73	211,0	3,50	1,29	0,06	35,42	1,66	4,65
Калинівський	227,10	140,83	8685,60	6623,47	38,25	47,03	62,01	76,26	122,95
Крижопільський	63,90	18,70	3239,54	297,00	50,70	15,88	29,26	9,17	31,32
Липовецький	-	1,06	-	29,01	-	27,37	-	-	-
Літинський	617,43	689,20	164019,0	54298,24	265,65	78,78	111,62	33,10	29,66
Могилів-Подільський	1574,24	1300,26	113676,70	34184,61	72,21	26,29	82,60	30,07	36,41
Мурованокуріло-вельський	679,80	268,95	28035,0	11884,15	41,24	44,19	39,56	42,39	107,15
Немирівський	428,43	166,26	25625,67	13381,79	59,81	80,49	38,81	52,22	134,58
Оратівський	77,0	75,0	1699,32	3400,00	22,07	45,33	97,40	200,08	205,39
Піщанський	553,16	385,76	37163,70	17221,76	67,18	44,64	69,74	46,34	66,45
Погребищенський	30,0	47,26	-	1593,92	-	33,73	157,53	-	-
Теплицький	81,12	45,33	685,50	681,0	8,45	15,02	55,88	99,34	177,75
Томашпільський	86,51	-	2677,30	271,82	30,95	-	-	10,15	-
Тростянецький	220,0	-	14570,0	-	66,23	-	-	-	-
Тульчинський	804,81	801,11	152581,25	60420,19	189,59	75,42	99,54	39,60	39,78
Тиврівський	1559,56	1729,48	172106,86	150562,37	110,36	87,06	110,90	87,48	78,89
Хмільницький	161,91	40,75	1495,0	695,0	9,23	17,06	25,17	46,49	184,83
Чернівецький	219,60	126,15	25514,0	2719,57	116,18	21,56	57,45	10,66	18,56
Чечельницький	132,41	15,70	1410,5	12,0	10,65	0,76	11,86	0,85	7,14
Шаргородський	1063,33	870,56	114119,31	60489,47	107,32	69,48	81,87	53,01	64,74
Ямпільський	200,64	222,13	3200,0	4177,0	15,95	18,80	110,71	130,53	117,87

Джерело: сформовано авторами за даними: [16]

Всупереч загальній тенденції до скорочення садівництва, окремі райони Вінницької області демонструють стабільне зростання у цій галузі. На Вінниччині садівництво найкраще розвинене у Барському, Шаргородському, Тульчинському, Тиврівському, Вінницькому та Піщанському районах. Основним виробником продукції садівництва є корпорація «Вінницясадвинпром», більше 40 господарств якої виробляють щонайменше чверть обсягу яблук від валового їх збору серед підприємств галузі садівництва України. Господарство займається вирощуванням яблук, під які відведено 300 га площі насаджень, окрім того корпорація «Вінницясадвинпром» вирощує черешні, груші та сливи. У господарствах, які входять до корпорації, є майже 4 тис. га молодих інтенсивних

садів, що становить 30% від загальної їх площі [21]. Загалом у Вінницькій області зосереджено 20% нових насаджень в Україні, а господарську діяльність здійснюють близько 100 підприємств та фермерських господарств. Наявність у регіоні потужних переробних підприємств, таких як «Агрона Фрут Україна», «Пфанер Бар», «Яблуневий дар», «Вітмарк Україна», дає можливість виробникам значно зменшити витрати на логістику [22].

За даними фінансової звітності корпорації «Вінницясадвинпром», обсяг функціональних фінансових ресурсів підприємства (табл. 4) у 2015-2020 рр. зріс із 178,3 тис. грн. до 239,9 тис. грн. відповідно, або на 34,55%. Таке зростання забезпечене переважно за рахунок росту оборотних активів господарств корпорації. Доходи за аналогічний період зросли на 71,37%, витрати – на 93,39%, тому фінансовий результат із нульового на початок періоду дослідження у 2015 році знизився до збиткового у 2020 році. Аналіз фінансових ресурсів одного із садівничих фермерських господарств Вінниччини «Агро-Сад» за період 2015-2020 рр. свідчить, що обсяг спожитих ресурсів зріс у 9,2 разів. Найбільшими темпами зростали необоротні активи – у 14,2 рази, власний капітал – у 8,4 разів, поточні зобов'язання – у 14,9 разів. Зростання ресурсів забезпечило зростання фінансових результатів, зокрема чистого прибутку – в 17,8 разів. Така ситуація з фінансовими ресурсами свідчить про те, що невеликі фермери та господарства населення досить ефективно займаються садівництвом.

Таблиця 4

Динаміка та структура фінансових ресурсів окремих садівничих господарств Вінницької області у 2015–2020 рр., тис. грн.

Показники	Роки					Відхилення 2020 р. до 2015 р., %
	2015	2016	2017	2018	2020	
Корпорація «Вінницясадвинпром» Вінницької області						
Необоротні активи	3,1	3,7	2,9	2,1	0,9	29,03
Оборотні активи	175,2	118,6	138,3	167,4	239,0	136,42
Власний капітал	38,0	38,0	38,0	38,0	38,0	100,00
Довгострокові зобов'язання	140,3	84,3	103,2	125,6	174,6	124,45
Поточні зобов'язання	0	0	0	5,9	27,3	-
Баланс	178,3	122,3	141,2	169,5	239,9	134,55
Доходи	237,5	319,3	358,5	349,7	407,0	171,37
Витрати	237,5	319,3	308,0	300,6	459,3	193,39
Фінансовий результат	0	0	50,5	49,1	-52,3	-
Фермерське господарство «Агро-Сад» Вінницької області						
Необоротні активи	1763,2	2665,1	8019,9	17699,7	24991,0	1417,37
Оборотні активи	3529,4	9137,8	12116,4	12945,2	23772,4	673,55
Баланс	5292,6	11802,9	20136,3	30644,9	48763,4	921,35
Власний капітал	4594,7	10949,8	19575,8	27680,3	38374,9	835,20
Поточні зобов'язання	697,9	853,1	560,5	2964,6	10388,5	1488,54
Баланс	5292,6	11802,9	20136,3	30644,9	48763,4	921,35
Фінансові результати	345,4	685,9	5417,3	8104,5	6178,1	1788,68
Доходи	6928,6	12639,4	14339,0	27485,2	20879,1	301,35
Витрати	6583,2	11953,5	8921,7	19380,7	14701,0	223,31
Собівартість продукції	6583,2	11953,5	8921,7	17137,5	14451,0	219,51
Чистий прибуток	345,4	685,9	5417,3	8104,5	6178,1	1788,68

Джерело: сформовано авторами за даними фінансової звітності корпорації «Вінницясадвинпром» та фермерського господарства «Агро-Сад» Вінницької області

У регіоні працюють до 10 плодопереробних підприємств, зокрема ПрАТ «Могилів-Подільський консервний завод» та ВАТ «Барський консервний комбінат», ТОВ «Агрона Фрут Україна», ВАТ «Вінніфрут», ТОВ «Пфаннер-Бар», ПрАТ «Вінницький завод фруктових концентратів і вин «Солодка мрія» тощо [22].

Загалом, ефективна діяльність підприємств галузі садівництва Вінницької області залежить від рівня використання земельних ресурсів у частині новацій закладення молодих насаджень, матеріально-технічної бази та спожитих фінансових ресурсів, використання інноваційних технологій догляду та сучасних засобів інформаційного забезпечення щодо маркетингових стратегій збуту. До певної міри в області використовуються переваги аграрно-промислової інтеграції, горизонтального та вертикального кооперування. Проте, недостатньо уваги приділяється напряму розвитку економічних відносин на засадах прогнозування, формування довгострокової стратегії розвитку галузі, вдосконалення фінансування, зокрема в частині доступності кредитів, збільшення обсягів державного стимулювання тощо, хоча окремі позиції закладені в регіональній програмі розвитку регіону [24].

При цьому розмір і структура виробничих витрат зумовлюються технологією виробництва продукції та кількістю й вартістю використаних ресурсів. Вони дещо відрізняються за типами насаджень, схемами агротехнічного догляду і в розрізі культур. Так, наприклад, частка оплати праці у вирощуванні яблук при схемі садіння 5x3 м в усіх виробничих витратах становить близько 25%, а сливи (6x3 м) – 35%; на амортизацію насаджень і техніки витрачається відповідно до 20% і 11% та 4% і 2,5%, що свідчить про доцільність закладання молодих насаджень за новими технологіями. Так, за кордоном на 1 га площі висаджується по 2000-2500 саджанців, тоді як в Україні у середньому по 1000 дерев [22].

Отже, в інформаційному забезпеченні управління у галузі садівництва потрібно удосконалити одночасно кілька напрямів. Насамперед, потрібно здійснити акцент на інформаційному забезпеченні управління витратами на збут (маркетинг), оскільки обсяг таких витрат значно перевищує їх обсяг в інших підгалузях рослинництва. За нашими дослідженнями, чинне інформаційне забезпечення не відповідає сучасним потребам управління галуззю садівництва України. До основних напрямів, які потребують інформаційного забезпечення задля сталого розвитку галузі, належать: виробництво, експорт, переробка, фінансування, державна підтримка, маркетингова стратегія, привабливість сегментів галузі та інше (табл. 5).

Узагальнення власних та систематизація досліджень, проведених іншими вченими дозволили виділити існуючі проблеми інформаційного забезпечення управління в галузі садівництва, а саме відсутність маркетингової інформації для виробників, зокрема щодо ринку садівничої продукції; малі обсяги споживання науково-технічної інформації виробничого призначення, особливо для малих підприємств та господарств населення, частка яких у виробництві продукції садівництва досить суттєва; наявні інформаційні потоки не відповідають потребам управління галуззю, регіонами, типами бізнесу та

підприємництва, обслуговування кооперативних виробничих структур і населення; неналагодженими є контакти і незабезпеченим є обмін інформацією з міжнародними та національними центрами наукової, інформаційної і ділової активності у тому обсязі, якого потребують процеси структурних перетворень у галузі садівництва.

Таблиця 5

Інформаційне забезпечення управління галузі садівництва

Напрями	Об'єкти інформаційного забезпечення
Виробництво	Витрати на садивний матеріал, добрива, засоби захисту рослин тощо. Витрати на догляд за насадженнями і збирання урожаю. Первинна обробка та зберігання продукції.
Експорт	Найбільш затребувані експортні позиції, база оподаткування операцій із постачання товарів/послуг згідно з УКТ ЗЕД, отримання бюджетного відшкодування ПДВ, оформлення митної декларації.
Переробка	Приймання продукції (фізичне розвантаження і розміщення), документальний супровід; забезпечення умов збереження, обробки проти шкідників, лабораторний аналіз якості.
Фінансування	Джерела фінансових ресурсів; кредитні лінії. Необхідність залучення значних інвестицій на початкових етапах закладення садів та тривалий період окупності проєктів із вирощування.
Державна підтримка	Бюджетні програми; умови запровадження зменшення ставки ПДВ для виробників до 7%.
Маркетингова стратегія	Характер виробничого процесу (виробництво продукції галузі садівництва, фактори, пов'язані з експлуатацією багаторічних насаджень, залежністю технологічного процесу виробництва від виду плодів та ягід).
Привабливість сегментів галузі	Виробничі напрямки та форми спеціалізації (галузь представлена спеціалізованими підприємствами (плодовими, плодово-ягідними, виноградарськими тощо) та неспеціалізованими підприємствами); сприятливість цінової ситуації на внутрішньому ринку.
Логістика	Транспорт, стан доріг, вартість перевезень, страхування, банківське обслуговування, витрати на консультаційні послуги, зв'язок.
Облік	Облік вирощування (створення) довгострокових біологічних активів (багаторічних плодово-ягідних насаджень), виробництва, збору урожаю, зберігання, логістики, збуту.
Моделювання відтворення	Врахування залежності виробничого процесу від сезонності та погодно-кліматичних умов, тривалості виробничого циклу, галузевої спеціалізації, балансу продукції.

Джерело: систематизовано авторами за даними [6, с. 114; 9, с. 144; 20, с. 114; 23, с. 120]

Таким чином, необхідно здійснити низку заходів, спрямованих на реструктуризацію системи управління, зменшення рівня витратності галузі, підвищення продуктивності праці, доступу невеликих господарств до кредитних ресурсів, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності продукції, форм господарювання, збалансуванню фінансових результатів, гарантуванню продовольчої безпеки, забезпеченню належного рівня споживання продукції на внутрішньому ринку і дотримання фітосанітарних та споживчих вимог міжнародного ринку як важливого джерела збуту.

Висновки. Огляд вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, аналіз сучасного стану галузі садівництва України та Вінницької області у період 2015-2020 рр. за показниками виробництва, асортименту, балансу плодово-ягідних культур свідчить, що частка випуску продукції садівництва (плоди, ягоди, виноград) у структурі рослинництва України має спадну тенденцію, але залишається практично в межах 5% структури випуску продукції рослинництва.

Аналіз стану галузі садівництва України та Вінницької області вказує на певний спад темпів розвитку внаслідок нестабільної цінової ситуації, відсутності довготривалої економічної стратегії розвитку, забезпеченої

державною підтримкою. Дослідження свідчить про вплив множини факторів на результати господарської діяльності галузевих суб'єктів, які мають бути об'єктами інформаційного управління та контролю. Найбільш значимими факторами є: ефективність виробництва; збут; умови і обсяги державної підтримки, внутрішній та зовнішній попит; фінансування; логістика; включення у міжнародні інфраструктурні ланцюги тощо. Потребують перегляду та уточнення основи нормативного регулювання та стратегічні документи розвитку галузі садівництва України.

Для досягнення сталого розвитку галузі садівництва необхідно сформувані комплексні системи її інформаційної підтримки, зокрема удосконалити систему соціально-економічного моніторингу розвитку галузі шляхом формування ефективних програм щодо використання коштів державного і місцевого бюджетів для виконання програм розвитку садівництва, виноградарства і хмелярства; сформувані систему інформаційного забезпечення ринку продукції садівництва для оперативного інформування про ціни, попит і пропозиції на місцевих, регіональних, загальнодержавних і міжнародних ринках продовольства і ресурсів, що стосуються садівничої галузі.

Список використаних джерел

1. Барабаш Л.О., Мазур К.В. Розвиток промислового садівництва в умовах євроінтеграційних процесів. *Міжнародний науково-виробничий Журнал «Економіка АПК»*. 2019. № 12. С. 69-79. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201912069>.
2. Богданюк О.В. Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення управління конкурентоспроможністю садівництва. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2014. Вип. 2. С. 142-144.
3. Галат Л.М. Державна фінансова підтримка галузі садівництва як фактор підвищення її конкурентоспроможності. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2021. Вип. 6. С. 44-55. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.6.5>.
4. Грибовська Ю.М., Ходаківська Л.О., Кононенко Ж.А. Облік довгострокових біологічних активів рослинництва. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 83-88. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.12.83.
5. Гуренко Т.О. Обліково-інформаційне забезпечення стратегічного розвитку аграрної сфери. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2018. Вип. 290. С. 79-89.
6. Гуторова О.О., Фастівець Д.Л. Пріоритетні напрями інноваційного розвитку садівництва. *Вісник Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 2. С. 112-120. DOI: 10.31359/2312-3427-2018-2-112.
7. Калетнік Г.М., Ємчик Т.В. Ефективність функціонування національного господарства та організаційні форми управління національною економікою. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 2 (52). С. 7-22. DOI: 10.37128/2411-4413-2020-2-1.

8. Калетнік Г.М., Козяр Н.О. Стратегічні підходи до інвестування аграрного сектору України в сучасних умовах розвитку АПК. *Міжнародний науково-виробничий Журнал «Економіка АПК»*. 2020. № 12. С. 81-89. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202012081>.

9. Кучерук О.Я., Кисіль Т.М. Системний підхід в прийнятті управлінських рішень в садівництві. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. № 3 (77)-2. С. 142-148. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-40>.

10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання розвитку виноградарства та садівництва: Закон України від 17.12.2021 № 1989-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-20#Text> (дата звернення 30.03.2022).

11. Про затвердження галузевої Програми розвитку садівництва України на період до 2025 року і галузевої Програми розвитку виноградарства та виноробства на період до 2025 року: Наказ Міністерства аграрної політики України. Українська академія аграрних наук від 21.07.2008 р. № 444/74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0444555-08#Text> (дата звернення: 30.03.2022).

12. Про схвалення Концепції розвитку фермерського господарства та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 664-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 30.03.2022).

13. Про Державний бюджет України на 2022 рік: Закон України від 02.12.2021 р. № 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення: 30.03.2022).

14. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.2005 № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2005-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.03.2022).

15. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 20.02.2022).

16. Головне управління статистики у Вінницькій області. URL: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 20.02.2022).

17. Логоша Р.В. Маркетингові дослідження ринку плодоовочевих продукції. *Кримський економічний вісник*. 2014. № 1-2. С. 27-30.

18. Погріщук О.Б. Джерела та методи формування інвестиційного потенціалу у садівництві. *Вісник Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 1. С. 83-89. DOI: [10.31359/2312-3427-2018-1-83](https://doi.org/10.31359/2312-3427-2018-1-83).

19. Правдюк А.Л., Прутська Т.Ю., Правдюк М.В. Інформаційне забезпечення управління підприємницькою діяльністю на засадах інституціоналізму: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 360 с.

20. Правдюк Н.Л. Облікове забезпечення управління витратами на виробництво та реалізацію продукції садівництва. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 3 (57). С. 110-120. DOI: [10.37128/2411-4413-2021-3-7](https://doi.org/10.37128/2411-4413-2021-3-7).

21. Садівництво та ягідництво на Вінниччині: поштовх до розвитку
URL: <http://blogs.korrespondent.net/blog/events/3685184> (дата звернення 30.03.2022).
22. Сало І. Ефективність діяльності садівницьких підприємств.
URL: <https://www.pro-of.com.ua/efektivnist-diyalnosti-sadivnickix-pidpriyemstv/>
(дата звернення 30.03.2022).
23. Слепцова Л.П. Державна підтримка як передумова інноваційного розвитку садівницьких підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 10. С. 118-123. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.10.118.
24. Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року.
URL: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/strategy/strategy2027.pdf>
(дата звернення: 03.01.2022).
25. Шевчук Г.В. Особливості функціонування підприємств плодоовочевої галузі Вінницької області. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 10 (26). С. 156-164.
26. Baliyan S.P., Oitsile T., Motlhabane C. Evaluation of Management Skills and Training among Horticultural Farmers in Botswana. *Journal of Education & Training*. 2018. № 5 (2). P. 63-81. DOI: 10.5296/jet.v5i2.13231.
27. Basu D. Understanding Value Chain of Horticultural Crops for Evolving Holistic Development Strategies Towards Growth. *AdvAnces in Floriculture And urbAn Horticulture*, 2018. 432 p.
28. Burritt R.L., Cummings L.S. Accounting for Biological Assets – the Experience of an Australian Conservation Company. *Asian Review of Accounting*. 2002. Vol. 10. № 2. P. 17-42. DOI: <https://doi.org/10.1108/eb060756>.
29. Krause H. Upgrading horticultural value chains for enhanced welfare and food security: case studies from Thailand and Kenya. *Doctoral thesis*. Hannover: Institutionelles Repositorium der Leibniz Universität Hannover. Hildesheim, Deutschland, 2020. 33 p. URL: <https://docplayer.org/218949397-Upgrading-horticultural-value-chains-for-enhanced-welfare-and-food-security-case-studies-from-thailand-and-kenya.html> (дата звернення 30.03.2022).
30. Ostaev G.Y., Khosiev B.N., Gogolev I.M., Gogaev O.K., Aleksandrova E.V., Mironova M.V. Biological Fixed Assets: Accounting and Management Problems of Commissioning in Horticultural Enterprises. *Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences*. 2019. № 10 (1). P. 1258-1266.
31. Stonciuviene N., Zinkeviciene D., Juociuniene D. The Link Between Accounting Measures of Biological Assets and Financial Standing of the Agricultural Enterprises: Evidence from Lithuania. *In Eurasian Economic Perspectives*. 2020. № 51. P. 31-47. DOI: 10.1007/978-3-030-53536-0_3.

References

1. Barabash, L.O., & Mazur, K.V. (2019). Rozvytok promysloвого sadivnytstva v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv [Development of industrial horticulture in the context of European integration processes]. *Mizhnarodnyi naukovo-vyrobnychiy Zhurnal «Ekononika APK» – International Research and*

Production Journal «Economics of agro-industrial complex», 12, 69-79. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201912069> [in Ukrainian].

2. Bohdaniuk, O.V. (2014). Udoskonalennia informatsiino-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia konkurentospromozhnistiu sadivnytstva [Improving information and analytical support for horticultural competitiveness management]. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii – Institute of Accounting, Control and Analysis in the context of globalization*, 2, 142-144 [in Ukrainian].

3. Halat, L.M. (2021). Derzhavna finansova pidtrymka haluzi sadivnytstva yak faktor pidvyshchennia yii konkurentospromozhnosti [State financial support of horticulture as a factor in increasing its competitiveness]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Ekonomika – Taurian Scientific Bulletin. Series: Economics*, 6, 44-55. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.6.5> [in Ukrainian].

4. Hrybovska, Yu.M., Khodakivska, L.O., & Kononenko, Zh.A. (2019). Oblik dovhostrokovykh biolohichnykh aktyviv roslynnytstva [Accounting for long-term biological assets of crop production]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and state*, 12, 83-88. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.12.83 [in Ukrainian].

5. Hurenko, T.O. (2018). Oblikovo-informatsiine zabezpechennia stratehichnoho rozvytku ahrarnoi sfery [Accounting and information support of strategic development of the agricultural sector]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Serii: Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes – Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. Series: Economics, agricultural management, business*, 290, 79-89 [in Ukrainian].

6. Hutorova, O.O., & Fastivets, D.L. (2018). Priorytetni napriamy innovatsiinoho rozvytku sadivnytstva [Priority areas of innovative horticultural development]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu imeni V.V. Dokuchaieva. Serii «Ekonomichni nauky» – The Bulletin of the Kharkiv National Agricultural University of V.V. Dokuchaev. Economic Sciences Series*, 2, 112-120. DOI: 10.31359/2312-3427-2018-2-112 [in Ukrainian].

7. Kaletnik, G.M., & Yemchyk, T.V. (2020). Efektyvnistj funkcionuvannja nacionaljnogho ghospodarstva ta orghanizacijni formy upravlinnja nacionaljnoju ekonomikoju [The efficiency of the national economy and organizational forms of management of the national economy]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy, finances, management: topical issues of science and practical activity*, 2 (52), 7-22. DOI: 10.37128/2411-4413-2020-2-1 [in Ukrainian].

8. Kaletnik, G.M., & Koziar, N.O. (2020). Stratehichni pidkhody do investuvannia ahrarnoho sektoru Ukrainy v suchasnykh umovakh rozvytku APK [Strategic approaches to investing in the agricultural sector of Ukraine in modern conditions of agricultural development]. *Mizhnarodnyi naukovo-vyrobnychi Zhurnal «Ekonomika APK» – International Research and Production Journal «Economics of agro-industrial complex»*, 2, 81-89. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.20201208> [in Ukrainian].

9. Kucheruk, O.Ya., & Kysil, T.M. (2020). Systemnyi pidkhid v pryiniatti upravlynskykh rishen v sadivnytstvi [System approach in management decisions in

horticulture]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of the system approach in economy*, 3 (77)-2, 142-148. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-40> [in Ukrainian].

10. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo stymuliuvannia rozvytku vynohradarstva ta sadivnytstva: Zakon Ukrainy № 1989-IX [Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Stimulating the Development of Viticulture and Horticulture» № 1989-IX]. (2021, December 17). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-20#Text> [in Ukrainian].

11. Pro zatverdzhennia haluzevoi Prohramy rozvytku sadivnytstva Ukrainy na period do 2025 roku i haluzevoi Prohramy rozvytku vynohradarstva ta vynorobstva na period do 2025 roku: Nakaz Ministerstva ahrarynoi polityky Ukrainy. Ukrainska akademiia ahrarynykh nauk № 444/74 [Order of the Ministry of Agrarian Policy of Ukraine «On approval of the sectoral Program for the development of horticulture of Ukraine for the period up to 2025 and the sectoral Program for the development of viticulture and winemaking for the period up to 2025» № 444/74]. (2008, July 21). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0444555-08#Text> [in Ukrainian].

12. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku fermerskoho gospodarstva ta silskohospodarskoi kooperatsii na 2018-2020 roky: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 664-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the Concept of development of farming and agricultural cooperation for 2018-2020» № 664-r]. (2017, September 13). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

13. Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2022 rik: Zakon Ukrainy № 1928-IX [Law of Ukraine «On the State Budget of Ukraine for 2022» № 1928-IX]. (2021, February 2). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> [in Ukrainian].

14. Pro zatverdzhennia Poriadku vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti dlia rozvytku vynohradarstva, sadivnytstva i khmeliarstva: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 587 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the Procedure for the use of funds provided in the state budget for the development of viticulture, horticulture and hop-growing» № 587]. (2005, July 15). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2005-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

15. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. ukrstat.gov.ua. Retrieved from: www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].

16. Holovne upravlinnia statystyky u Vinnytskii oblasti [Main Department of Statistics in Vinnytsia Region]. vn.ukrstat.gov.ua. Retrieved from: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

17. Logosha, R.V. (2014). Marketynhovi doslidzhennia rynku plodoovovochevoi produktsii [Marketing research of the fruit and vegetable market]. *Krymskyi ekonomichnyi visnyk – Crimean Economic Herald*, 1-2, 27-30 [in Ukrainian].

18. Pohrishchuk, O.B. (2018). Dzherela ta metody formuvannia investytsiinoho

potensialu u sadivnytstvi [Sources and methods of formation of investment potential in horticulture]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo ahrarnoho universytetu imeni V.V. Dokuchaieva. Seriiia «Ekonomichni nauky» – The Bulletin of the Kharkiv national agricultural university of V.V. Dokuchaev. Economic Sciences Series*, 1, 83-89. DOI: 10.31359/2312-3427-2018-1-83 [in Ukrainian].

19. Pravdiuk, A.L., Prutska, T.Yu., & Pravdiuk, M.V. (2019). *Informatsiine zabezpechennia upravlinnia pidpriumnytskoiu diialnistiu na zasadakh instytutsionalizmu [Information support of business management on the basis of institutionalism]*. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury [in Ukrainian].

20. Pravdiuk, N.L. (2021). Oblikove zabezpechennia upravlinnia vytratamy na vyrobnytstvo ta realizatsiiu produktsii sadivnytstva [Accounting management of costs for the production and sale of horticultural products]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy, finances, management: topical issues of science and practical activity*, 3 (57), 110-120. DOI: 10.37128/2411-4413-2021-3-7 [in Ukrainian].

21. Sadivnytstvo ta yahidnytstvo na Vinnychchyni: poshtovkh do rozvytku [Horticulture and berry growing in Vinnytsia region: on the way of development]. *blogs.korrespondent.net*. Retrieved from: <http://blogs.korrespondent.net/blog/events/3685184> [in Ukrainian].

22. Salo, I. Efektyvnist diialnosti sadivnytskykh pidpriumstv [The efficiency of horticultural enterprises]. *pro-of.com.ua*. Retrieved from: <https://www.pro-of.com.ua/efektivnist-diyalnosti-sadivnickix-pidpriyemstv/> [in Ukrainian].

23. Sliptsova, L.P. (2020). Derzhavna pidtrymka yak peredumova innovatsiinoho rozvytku sadivnytskykh pidpriumstv [State support as a prerequisite for innovative development of horticultural enterprises]. *Ahrosvit – Agroworld*, 10, 118-123. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.10.118 [in Ukrainian].

24. Stratehiia zbalansovanoho rehionalnoho rozvytku Vinnytskoi oblasti na period do 2027 roku [Strategy of balanced regional development of Vinnytsia region for the period up to 2027]. (2020, February 21). *vin.gov.ua*. Retrieved from: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/strategy/strategy2027.pdf> [in Ukrainian].

25. Shevchuk, G.V. (2017). Osoblyvosti funktsionuvannia pidpriumstv plodoovochevoi haluzi Vinnytskoi oblasti [Peculiarities of the functioning of enterprises of the fruit and vegetable industry of the Vinnytsia region]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy, finances, management: topical issues of science and practical activity*, 10, 156-164 [in Ukrainian].

26. Baliyan, S., Oitsile, T., & Motlhabane, C. (2018). Evaluation of Management Skills and Training among Horticultural Farmers in Botswana. *Journal of Education & Training*, 5 (2), 63-81. DOI: 10.5296/jet.v5i2.13231 [in English].

27. Basu, D. (2018). *Understanding Value Chain of Horticultural Crops for Evolving Holistic Development Strategies Towards Growth*. *AdvAnces in Floriculture And urbAn Horticulture* [in English].

28. Burritt, R.L., & Cummings, L.S. (2002). Accounting for Biological Assets – the Experience of an Australian Conservation Company. *Asian Review of Accounting*, 10, 2, 17-42. DOI: 10.1108/eb060756 [in English].

29. Krause, H. (2020). Upgrading horticultural value chains for enhanced

welfare and food security: case studies from Thailand and Kenya. *Doctoral thesis*. Hannover: Institutionelles Repositorium der Leibniz Universität Hannover. Hildesheim, Deutschland. Retrieved from: <https://docplayer.org/218949397-Upgrading-horticultural-value-chains-for-enhanced-welfare-and-food-security-case-studies-from-thailand-and-kenya.html> [in English].

30. Ostaev, G.Y., Khosiev, B.N., Gogolev, I.M., Gogaev, O.K., Aleksandrova, E.V., & Mironova, M.V. (2019). Biological fixed assets: Accounting and management problems of commissioning in horticultural enterprises. *Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences*, 10 (1), 1258-1266 [in English].

31. Stonciuviene, N., Zinkeviciene, D., & Juociuniene, D. (2020). The link between accounting measures of biological assets and financial standing of the agricultural enterprises: evidence from Lithuania. *In Eurasian Economic Perspectives*, 51, 31-47. DOI: 10.1007/978-3-030-53536-0_3 [in English].

Відомості про авторів

ПРАВДІЮК Наталія Леонідівна – доктор економічних наук, завідувачка кафедри бухгалтерського обліку, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: npravduyk@gmail.com).

КОЖУХАР Валентина Вадимівна – аспірантка другого року навчання кафедри бухгалтерського обліку, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: dombrovska.valentina@ukr.net).

PRAVDIUK Nataliia – Doctor of Economic Sciences, Head of the Department of Accounting, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: npravduyk@gmail.com).

KOZHUKHAR Valentyna – Postgraduate Student of the Second Year of Study of the Department of Accounting, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: dombrovska.valentina@ukr.net).

УДК 631.1.016 336.14:338.432

DOI: 10.37128/2411-4413-2022-2-5

**ФІНАНСОВИЙ
АНАЛІЗ
РЕЙТИНГУ
АГРАРНОГО
РОЗВИТКУ
РЕГІОНІВ
УКРАЇНИ**

КОВАЛЬ Н.І.,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки,
Вінницький національний аграрний університет
(м. Вінниця)

РАДЧЕНКО О.Д.,
кандидат економічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу
фінансово-кредитної та податкової політики,
Національний науковий центр «Інститут аграрної
економіки»
(м. Київ)

**ЕКОНОМІКА, ФІНАНСИ, МЕНЕДЖМЕНТ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
НАУКИ І ПРАКТИКИ**

ВИПУСК 2 (60)

Підписано до друку 30 серпня 2022 р.
Здано до набору 30 серпня 2022 р.
Формат 60x84/8.

Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Times New Roman.
Друк.арк. 6,5. Ум.др.арк. 10,98
Обл.вид.арк. 12,2.
Наклад 50. Зам. №

Відруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д.Ю.

Свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця
Серія ВО2 № 818191 від 31.07.2002 р.
21027, м. Вінниця, вул. Келецька 51а, прим. 143
Тел.: (0432) 603-000, (096) 97-30-934, (093) 89-13-852
<https://tvoru.com.ua/uk/>
e-mail: info@tvoru.com.ua